

בעזהש"ת

והמשכילים יזרחו קוהר הרקיע

גליון שבעי

והמשכילים יזרחו

שיעורים בספר הזוהר
— על התורה והמועדים —
ע"י הרב יצחק לאווי שליט"א

ימים נוראים תשפ"ב גליון א
פרשת ראה ערב ר"ח אלול תשפ"א

פטרון סדרת השיעורים לימים נוראים
הרה"ח ר' אהרן עקיבא גאלדבערגער שליט"א
יזכר לטובה לפני ולפנים וימלא ה' כל
משאלות ליבו לטובה.

לשמיעת וצפיה בשיעורים, וכן לשאר שיעורים וכתבים, ולהרשמה לקבלת ערכונים
שבועיים באימייל

yitzchoklowy.com

בתוכן

ד	כללי החיבור
ח	ואתה הקרב אליך
י	היחוד הקרבנות והמועדים
י	קביעת מקום לימוד סוד המועדים בפרשת תצוה
יג	עבודת המקדש כעבודת הייחוד

כללי החיבור

כלל מטרתי כאן הוא הצגת יופי קישורי התורה שהזוהר מראה לנו דרך בהם, מבלי לכער את יופי חזיון הדרושים בריבוי קושיות תירוצים ופירוקים והערות. לשם כך העתקתי בראשונה את לשון הזוהר עצמו, והעמדתיו כמות שהוא, ושוב התבוננתי בפרשה על פי הארתו של הזוהר וכתבתי על פיו בלשוני ובדעתי. כך לא יצטרכו ללמוד בדרך מקוטעת של ציטוטי לשונות ודילוג הלב בין המקור לבין הפירוש והמחקר וקפיצת עינים מצד לצד בספר, אלא יהיו דברי תורה נובעים כמעייין ישר ונוכל לקרוא אותם כפי נביעות מעיינם.

נוסח הזוהר ממהדורת דניאל מט המתוקן על פי כתבי יד, וברשותו. (הנוסח הארמי נמצא באתר. אמנם הוא מכריע בין הגירסאות הנמצאות בכת"י מדעתו ולפעמים יש לנטות מגירסתו).

חלוקת קטעים. חילקתי את דברי הזוהר בכמה רמות של חלוקה, תחילה למאמרים ושוב לפרקים ושוב לאותיות ושוב לשורות, והכל למען ריווח להתבונן ולעמוד על קישורי העניינים בחיבורם וייחודם שהוא מן האומנויות הגדולה שבזוהר. כמעט כל החלוקה הוא מדעתי אם כי למדתי הרבה מחלוקות המדפיסים לפרשיות, חלוקות הרמ"ק לסימנים, חלוקת הסולם למאמרים ואותיות, והחלוקות הנמצאות במהדורת מט לפי הענין. נטייתי הוא לחלק יותר מהם על פי רוב בכדי לעמוד על כל חידוש בפני עצמו, ושוב מזה יש לכלול את הענין למהלך יותר ויותר כללי, עד שיהא פרשה שלימה מאמר אחד לפעמים, וכל הספר ענין אחד למתבונן בו.

כותרות. הוספתי כותרת למאמרים, שהוא על פי רוב הדיבור המתחיל את הדרוש או הפסוק הפותח בו. ולפרקים ולאותיות שבתוך הפרקים. ודע שאין כותרות אלו יכולים להיות דווקנים מספיק ולא ניתנו אלא כהצעה שיוכל המעיין לעקוב אחרי קשרי העניינים לפי דרך אחת, אבל אינם כוללים את עיקר אור הספר והיה אפשרי כמעט תמיד לכתוב אותם באופן אחר.

מראי מקומות. רוב המקורות מלוקטים מהערות ניצוצי זוהר של הרב ראובן מרגליות, וממה שהוסיף עליהם דניאל מט בהערותיו. מעט הוספתי מדעתי.

לא העתקתי את כל המקורות והמקבילות, אלא השתדלתי בראשונה לעמוד על המקורות שנראה שהזוהר מתכוון אליהם, הן במקום שמציין בפירוש בלשונות דאמורן, ואוקומיה, ואתמר. והן במקום שניכר לכל מעיין שהוא סובב על אותם המקורות והזוהר מניח הכירות עמהם.

במקומות שניכר שהוא דורש מאמר או ענין שאינו מעתיק בלשונו הבאתי את הלשון הנצרך בשלימותו. כמו כן השתדלתי לעמוד על הציונים שהזוהר עצמו מציין מיניה וביה ולציין בראשונה את המאמר העיקרי.

עניינים רבים מבאר הזוהר במקומות רבים ולא ציינתי את כולם על פי רוב אלא

המקור היותר ברור לענין שהוא מובא, והרוצה לראות את כל המקורות יעיין בהערות דניאל מט או באוצר הזוהר לרב דניאל פריש המלקט את כל הנמצא בזוהר לפי ערכים.

מקורות ומפרשים. כאן סידרתי מקורות מורחבים יותר בעניינים המובאים בזוהר, והם המקורות שמהם ניתן לעמוד על שורשי העניינים, ממקורות קדומים ועד מקורות ומפרשים אחרונים, פעמים בארוכה ופעמים בקצרה. על הרוב ימצא המעיין במקורות הללו הרבה יסודות ממה ששיקעתי בשיעור לפי דרכי.

השיעור. בדרך כלל הלכתי בדרך המדרשים כולם והקדמתי פתיחה לביאור הפרשה עצמה ולביאור מדרש הזוהר עצמו. כדרך המדרשים לפעמים מתארכת הפתיחה הרבה יותר מן הפירוש לפרשה עצמה שנראה כמעט דרך אגב לפתיחה הרחבה אבל כך היא המידה שיש לנו תמיד להתחיל ממקום שאנחנו ואחר שנתפרש הפתיחה ונפתח הפתח הרי הפרשה מובנת כמעט מאליה ללא הרבה תוספת פירוש.

לא ביקשתי להוסיף טלאי על גבי טלאי, פירוש שלי על פירוש האחרונים על פירוש הזוהר, כי אם לסדר הכל על אותם הפסוקים והמקורות שהזוהר עסק בהם לאור השערים שפתח לנו.

תוכן מפורט

ד כללי החיבור

ואתה הקרב אליך

ז אהרן כיהן לאות ו' וחיבר לה אות ה'.

ח אין הייחוד מתקיים אלא מתוך בני ישראל שלמטה.

ח כל העבודות קירבות הם ליודע סוד היחוד.

היחוד הקרבנות והמועדים

ט קביעת מקום לימוד סוד המועדים בפרשת תצוה

ט לימוד סודות ימי הדין מוקדם מראה שאין ראש השנה צרה

י המקום העיקרי של הסוגיה והזכרתו דרך אגב

יב עבודת המקדש כעבודת הייחוד

יב קירוב אהרן אחר מלאכת המשכן

יג המצוות שהם עבודה והמצוות שאינם

יד ביקורת חכמי הפנימיות על המצוות שאינם עבודות

טו הזוהר בונה שוב את בית המקדש

טז השכינה נפעלת ממש באתערותא דלתתא

יז הנבחר הוא תרומה המכשיר את הכל

ואתה הקרב אליך

זוהר פרשת תצוה חלק ב דף קפא, א – קפא, ב

אור יקר תצוה תצוה סוף סימן א, עמ' קמז.

הסולם תצוה מאמר ואתה הקרב אליך, אות ל"ח – אות מ'.

מאמר זה על פסוק ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך הוא הקשר שהביא את כל דרושי זוהר על סדר המועדים אל פרשת תצוה, ראוי לפתוח בהתבוננות בו ושוב נדלג אל המאמרים העוסקים כמועד שאנחנו עומדים בו. אע"פ שבעצמותו הוא סיום למאמר הקודם שבוזר.

מאמר זה מסיים מדרש מופלא של זוהר על היחוד הרמזו במילים ואתה תצוה, ואתה הקרב. כי 'אתה' היא השכינה המתקרבת אל הוי"ו להיות 'ואתה'. וכבר עמדנו מעט על מאמר זה בדברינו פרשת תצוה. ומוזה האריך רבי שמעון לומר כיצד ביחוד זה של אותיות השם יהיו בה' תלוי הכל ובנין בית המקדש וחורבנה בהעדרה, ודרש בהרחבה בסוד יחוד האותיות מניינם ומספרם וכל בניינם, וחזר לסגור את המעגל בפסוק שהתחיל בו.

[שמות כח, א] וְאַתָּה הִקְרַב אֵלֶיךָ אֶת אֶהֱרֹן אֶחֱיךָ וְאֶת פָּנָיו אֵתָּה מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֵנוּ [י]

א.

אהרן כיהן לאות ו' וחיבר לה אות ה'.

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך.

אמר רבי שמעון: לא שמש משה בסיהרא עד דאתכליל בכל סטרין, ברזא דו', כמה דאוקימנא (למעלה במאמר זה).

תא חזי: מה כתיב? מתוך בני ישראל לכהנו לי. לכהן לי לא כתיב, אלא לכהנו, לשמושא דיליה, לשמושא דאת דא, לשמושא דיליה ודאי.

לי – דא את ה', לאעלא ולשמשא ו' בה', למהוי כלא חד.

זכאין אינון ישראל דעאלו ונפקו וידעי ברזי דארחי דאורייתא, למהך בארז קשוט.

ב.

אין הייחוד מתקיים אלא מתוך בני ישראל שלמטה.

מתוך בני ישראל.

אמאי מתוך בני ישראל? אלא כלא לא אתקריב למהוי חד כדקא יאות אלא מתוך בני ישראל.

דהא בני ישראל קיימין לתתא, לאפתחא ארחין, ולאנהרא שבילין, ולאדלקא בוצינין, ולקרבא כלא מתתא לעילא, למהוי כלא חד.

ובגין כך כתיב (דברים ד, ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

ג.

כל העבודות קירבות הם ליודע סוד היחוד.

ואתה הקרב אליך.

אמר רבי אלעזר: כלא איהו קריבה, למאן דידע ליחדא יחודא, ולמפלח למאריה.

דהא בזמנא דאשתכח קרבנא כדקא יאות, כדין אתקריב כלא כחדא, ונהירו דאנפין אשתכחו.

וכד קרבנא לא אשתכח כדקא יאות, או יחודא לא הוי כדקא יאות, כדין אנפין עציבין, ונהירו לא אשתכח, ואתכסיא סיהרא (ראה להלן בסוד שהחודש מתכסה), ושלטא סטרא אחרא.

היחוד הקרבנות והמועדים

קביעת מקום לימוד סוד המועדים בפרשת תצוה

הלימוד.

ב.

מתי הוא הזמן הראוי ללמוד את סוד ראש השנה. אילו היה ראש השנה צרה גדולה כפי שהיא נתפסת בעיני בני אדם לא היה ראוי ללמוד אותה כלל טרם הגיע זמנה שכך הוא הכלל 'דיה לצרה בשעתה', ו'אקדומי פורענותא לא מקדמינן'. לפיכך ממעטים באמת אף ללמוד את מגילת איכה בטרם יבוא יומו ונהגו שלא ללמוד הלכות אבלות אלא כאשר בא מעשה לידו. אמנם כבר נודע רוב ההכנות והלימודים המקדימים את ימי ראש השנה ויום הכיפורים, שהורחב במסורת ובמנהג עד בלי די, מן עשרת ימי תשובה ועד ימי סליחות הקודמים לראש השנה וחודש אלול וחמשה עשר באב ואב ראשי תיבות אלול בא ותמוז ראשי תיבות זמני תשובה ממשמשים ובאים ועד שהזוהר (בהמשך פרשת תצוה כאן) רואה את השמירה מן החמץ בחג המצות כהישמרות מן השטן

לימוד סודות ימי
הדין מוקדם מראה
שאין ראש השנה
צרה

א.

לשאלה איפה ומתי מתיישבים ללמוד סוגיה כלשהו ישנה משמעות רבה כאשר לאופי לימודו. דרך משל אינו דומה תורה של תשעה באב הנלמד ביום הפורים לתורה שתילמד בזמנו הראוי, זה אשר יתיישב ללמוד מגילת איכה בעצם יום הפורים גם אם יטרח הרבה ימצא באיכה דברי צחוק ושמחה וזה אשר יתיישב ללמוד את מגילת אסתר בתשעה באב ימצא בה את ניגון איכה. כך אינו דומה תורת הקרבנות הנלמדת בגלות לתורה שהיתה נלמדת בזמן ובמקום עבודתם הממשית, גם אם עיקרי הדינים לכאורה אינם משתנים הרי המקום והזמן מוסיפים אף הם את חלקיהם אל גופי התורה והצירופים המתהווים על ידי לימוד דברים בזמנים שונים ובמקומות שונים משנים אף את מהות

בין התפיסה המחלקת לחודשים וימים ובין התפיסה העל-זמנית של התורה, שבו הגדלות העיקרית, וצרף הדברים].

המקום העיקרי של הסוגיה והזכרתו דרך אגב

ד.

לפי שהמקום, הפיזי הרוחני והתורני, אשר בו לומדים סוגיה, משפיעה על אופן לימודו, ראוי לשים לב אל המקום שבחרו רבותינו ללמד בו. בהבחנה זו ראוי לשים לב מהו המקום העיקרי שבו עסקו בלימוד נושא ולהבחין בינו לבין מקומות שנגעו בו דרך אגב. כי אף על פי שרגילים אנחנו לדייק בדברי רבותינו ושמחים אנחנו כאשר מוצאים אנחנו אפילו כעין שיחת חולין של תלמידי חכמים שהוזכר דרך אגב במקום אחר ומוצאים אנחנו בהם הארות גדולות גם כאשר לא כיוונו לעסוק בנושא זה. מכל מקום אין במקומות אלה המעלה של קביעת המקום לאותו הנושא.

שיבוא בראש השנה. הרי זה מלמד אותנו שאין ראש השנה ויום הכיפורים ימי צרה אלא ימים טובים, ועצם זה שאנחנו לומדים את ענייניהם זמן רב בטרם יבוא יום מהפך אותם מימי צרה לימי רחמים.

ג.

ההתחמקות מן התפיסה הרואה בכל ימי דין וצרה אל התפיסה הממותקת הרחבה הוא עצמו היציאה ממוחין דקטנות אל מוחין דגדלות. ומהו מוחין דקטנות, הוא התפיסה שתופס כל יום מה עלי לעשות באותו היום ומשתדל להבין וללמוד אותו. ואילו כל הלומד שום סוגיה במוחין דגדלות יודע שהדעת אינה מתחלקת כך לימים ושעות. אלא הסוגיות והמסכתות רחבים יותר ובמשך כמה שבועות וחדשים אפשר להגיע לתפיסה של גדלות במסכת או סוגיה אחת. כך מי שרוצה להכיר את מסכת דין ראש השנה ויום הכיפורים איננו יכול לראות אותם כסוגיה העומדת על קיום מצוה שבאותו היום בלבד, אלא חייב הוא ללמוד אותם במנוחה ונחת משך זמן רב עד שיעמוד על סודם. אשרי העם יודעי תרועה.

[וראה עוד דברי הרמ"ק אור יקר תיקוני זוהר ח"א עמ' קלה, והובאו בהקדמת מתוק מדבש לתיקוני זוהר

[ויש עוד מילין בזה לאור מה שאנחנו טורחים תדיר להסביר אודות ההבדל

באופן עיקרי יותר במקצוע מסוים].

[וראה בסיבה החמישית לסתירות בפתיחה למורה נבוכים שלפעמים דנים במשהו לפי הנחה אחת שקל לדון על פיו אע"פ שאין זה האמת לגבי אותו הנחה אלא שזה עוזר להבהיר בקלות את הסוגיה הנוכחית. ושוב במקום הראוי מבהירים את אותו הנחה לפי האמת. וזה נפוץ.]

ו.

סוגיות המועדים וסודם נמצאים בדרך אגב בספר הזוהר בהרבה מקומות. אך כקביעה עיקרית לעבור על סדר כל המועדים בצורה מסודרת ועיקרית מצאנו שלשה פרשיות שבהם דרשו בארוכה אודות המועדים. והם בפרשת תצוה, בפרשת אמור, ובפרשת פנחס. [וראה במקורות שסידרתי בדיוק]. ואף המפרשים והמקובלים שאחריו ברוב המקומות שעוסקים בסודות המועדים מתבססים על מקורות אלה. והנה קביעת לימוד זה בפרשת אמור ובפרשת פנחס מובן הוא, שהלא שם סידרה תורה את עיקרי דיני המועדים וקרבנותיהם. אך לפרשת תצוה מה ענין המועדים, וודאי יש כאן מה ללמוד.

חדש פרק א', בהבדל האיכות הגדול בין דברי הזוהר שנלמדו דרך אגב על הדרכים ובין החיבורים המיוחדים כאדרות ותיקוני זוהר אשר בהם עשו לעיקר את עסק הסודות הללו וקבעו עצמם אליהם בכוונה תחילה. והטעם לפי הסוד שכן אין הקדושה האמיתית נמשכת אלא בהכנת הלב והמעשה ולא באקראי. ואמנם וודאי גם שאר דברי הזוהר לא נאמרו באקראי ממש מכל מקום למדנו את מעלת התורה שנלמדה בהתיישבות לאותו הנושא בכוונה תחילה].

ה.

[מסתבר שאף לענין הכרעת הלכה ולענין הבנת הסוגיות בנגלה שבהם יש לתת משנה חשיבות למקומות העיקריים שעסקו בה ולדחות את המקומות שלא עסקו בפירוש בנושא מסוים אלא הזכר בו דרך אגב. אם שהוא מסכת אחרת או סוגיה אחרת. ואם שהוא מחבר אחר שלא היה עיקר עסקו באותו הנושא. אשר יש טועים בכך לפי שהם תלמידים של רבי מסוים הם לוקחים לעיקר את דבריו אפילו אם לא היה עוסק באותו הנושא באופן עיקרי, אלא שמשמע מדבריו משהו בדרך אגב. ולכאורה כשם שיש הלכתא כרב באיסורי וכשמואל בדיני לפי שזה היה עיסוקם העיקרי כך יש במשך הדורות הלכתא ככל העוסק

אותו הפרשה. וכך אפשר לראות את המיקום הזה בפרשת תצוה כפתיחה לכלל המועדים, ויש לעמוד על הנלמד מפתיחה זו וטעמו].

[דומה הוא שאלה זו לשאלה שאנחנו שואלים בכל מדרשי הפתיחות, אשר הם פותחים בפסוק ממקום אחר שבו הוא מקום טוב לקבוע את לימוד

עבודת המקדש בעבודת הייחוד

הפשוט שאין המקדש מקום מוחלט של השראת השכינה, שכך גזר ואמר לשכון שם. אלא השכינה במקום דורשת טיפול מכוון ואינטנסיבי של הבשר ודם היודע לטפל בכגון זה ויודע לעבוד את עבודת המקדש ולהיות כהן 'לי', ממש. היא דורשת מי שיודע לדבר עם האלוהות השורה במקדש ולכוונו, לכפר חטאים ולהלבין פשעים, לקרב רחוקים וליישר הדורים, לפתוח שערי שמים ולשמוח.

ט.

ולפי שהכהן צריך לדעת לדבר את השכינה הרי זו בוודאי עבודה למיוחדים הנבחרים יחידי סגולה, צריך הכהן הנבחר לכך להיות המיוחד 'מתוך בני ישראל', ולא כל אחד יכול להיות כהן שאין עבודה זו עבודה קלה שאפשר להפקיד ביד כל אחד ואחד, היא דורשת ידיעה בסתרי השכינה ובדרכי אהבתה, היא דורשת ידיעה באותו 'אתה', באותו 'הקרב', באותו

קירוב אהרן אחר מלאכת המשכן

ז.

פתח רבי שמעון בפסוק 'ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי'. פסוק זה יש לטעום את טעמו. 'ואתה'. 'הקרב'. 'אליך'. חוזר הפסוק ומדגיש קירבה זו אחד אל אחד. אחר אשר נצטווה משה בכל מלאכת בנין המשכן וסידר אותו ואת כל כליו, והוסיף עוד את מצוות הדלקת המנורה בשמן זית זך שהיא מאירה את הבית הזה. נצטווה להקריב אליו את אהרן להיות כהן לאותו מקדש הנבנה 'לי', ועשי 'לי', מקדש. כשם שהשכינה דורשת מקדש כך היא דורשת כוהן המשרת אותה באותו מקדש. ולאותו כהן ראוי שיהיו בגדי קודש לכבוד ולתפארת.

ח.

הצורך בכהן 'לי'. מראה לנו את

את הדעה הנכונה כמו שבת שייתכן לה טעם ארצי פשוט לשם מנוחה, וייתכן לה אף טעם פשוט בין אדם למקום להזכיר כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ.

יא.

מכל מקום בכל אלה לידי עבודה לא הגענו. כי להזכיר לנו את מציאות ה' ובריאת העולם גם זה אינו עבודה שנעשה אליו, כלומר במין מציאות שבו האדם והאל הם משתתפים אקטיביים בו. אלא האלהים על השמים והאדם על הארץ עושה רצונו וזוכר בו. ואילו מעשה עבודת הקרבנות כפי פירושם הכי פשוט אינם אלא עבודת אלהים. כלומר הם דברים שנעשים לא בלבד כי הם מתקני החברה ולא בלבד כי הם מצוות אלא הם הרי משהו שהאדם מביא לה'. כפשוטו של מקרא אדם כי יקריב קרבן לה'. מה שלא יהיה המשמעות הנסתרת בו אי אפשר להתחמק מכך שהפירוש הפשוט הוא שזה דבר שמביאים אל ה'. שה' מקבל את הקרבנות. לחם אשה ריח ניחוח לה'. שהקב"ה בעצמו הוא חלק פעיל ממעשה הקרבנות. הם אינם מצוות שהיו ייתכנו גם לולי היה האל בנמצא כמו מצוות שבין אדם לחבירו ואינם מצוות שייתכנו גם אילו האל רחוק בשמים ודורש מאתנו דברים על הארץ. הם מצוות שדורשים בפשטותם

ל', ולא כל אחד יודע זאת. הבה נפרט את שלשת העניינים הללו. הראשונה היות קירבת הכהן מיוחדת משובצת אהבה. השניה היותו דורש ידיעה. ושלישית היות ידיעה זו מוגבלת ליחידים שנבחרו אליו.

המצוות שהם עבודה והמצוות שאינם

י.

בתוך תרי"ג מצוות ישנם מצוות מסוגים שונים לכאורה וניתנים להם טעמים שונים במדרגות שונות. ואמנם לפי הקריאה הכי פשוטה לא כל המצוות שווים באופי טעמיהם. ישנם מצוות אשר עניינם וטעמיהם בוודאי לסדר את העניינים שבין אדם לחבירו והם ניתנים לפירוש מרווח בתוך העולם של תיקון העולם והחברה וכו'. ישנם מצוות אשר עניינם וטעמיהם בין אדם למקום. אבל גם מהם ישנם רבים שניתנים להתפרש בדרך של קיום מצוות המלך וקבלת עול מלכותו בלבד, כפי שאומרים בדרך פשט שמצוות שבין אדם למקום הם ביטוי לקבלת עול מלכותו, הם עניינים אשר הנחית הקב"ה מלמעלה ואומר כזה תעשו וכזה לא תעשו. וניתן גם להבין בהם טעם פשוט מה תועלת בכך, כמו לדוגמא להזכיר לבני אדם

ביקורת חכמי הפנימיות על המצוות שאינם עבודות

יג.

וכאשר חרב בית המקדש ואיבדנו את הנוכחות הברורה של עבודה זו, נשאר העולם עומד על שני עמודים בלבד. ואמרו חכמים מיום שחרב בית המקדש אין להקב"ה בעולמו אלא דלת אמות של הלכה. ביקשו חכמים להעתיק לתוך העולם של התורה עצמו את העבודה הפנימית של הנגיעה באלוהות שהיתה מוגבלת לעמוד השלישי של עבודת הקרבנות. ובאריכות הגלות גם זה נשכח עד אשר הגיעו ימים רבים לישראל ללא אלהי אמת וללא תורה. ועמדו חכמים מיוחדים כמו רבינו בחיי בעל חובות הלבבות וצעקו מרה על אשר נשכח את כל עיקר עבודת האלהים מליבות בני ישראל. ובהתמרמרותם אמרו כי על מה לאבד את חיינו בעולם הזה בדיונים אודות מושגי חיי העולם, כלומר בדינים והלכות העוסקים בעמוד גמילות חסדים, ולכל היותר בעמוד התורה. ועבודת אלהים עצמה מה תהא עליה.

יד.

אמרו חכמי הפנימיות אמנם גמילות חסדים ותורה חשובים הם למקומם

נוכחות אלוהות בתוך מעשה המצוה עצמה. שהרי אילו לא היה השראת השכינה במשכן למי יקריבו שם קרבן. ואילו לא יקבל הקב"ה את הקרבן לא יחול עליו שם קרבן.

יב.

וכך הוא פשט דברי חכמים שאמרו על שלשה דברים העולם עומד על התורה על העבודה ועל גמילות חסדים. חילקו כאן את העולם כלומר עולם התורה אל שלשה עמודים. התחתונה שבהם גמילות חסדים שהוא תיקון החברה בין אדם לחבירו. אמצעית שבהם תורה שהיא אמנם תורת ה' ולימודה וכלל מצוותיה. עליונה שבהם עבודה דהיינו עבודת המקדש והקרבנות שהוא עבודה אל ה', מה שאין השגים הקודמים. ולכן בעוד גמילות חסדים אינה דורשת כוונה כלל, ותורה יש מ"ד שמצוות צריכות כוונה או שאינם צריכות, והכל מודים הכוונה הוא שלא יעשה כמתעסק אלא ידע שעושה מצוות ה'. ואילו העבודה היא הרי עבודה ממש. היא נוגעת אל ה' ונוגעת בו, עובדת אותו.

הידיעות והלימודים, שהיא ידיעה עמוקה ונסתרת. דהיינו החלוקה בין סוגי המצוות שהזכרנו. והבחנת יחידי סגולה העוסקים בה משאר העם.

הזוהר בונה שוב את בית המקדש

יז.

הבשורה הגדולה שמביא איתו גילוי ספר הזוהר הוא שהוא בונה מחדש את מזבח ה' ההרוס. אמנם הוא בוודאי מסכים שעיקר עבודת אלהים היא הפנימית הנעשית במקום שבין האדם להויה ממש ונוגעת אליו ממש. אבל הוא אינו מסכים כלל להבדלה והבחנה שנוצרה מתוך העבודה הזאת. ושמה אף חידוש ממשי יש בדבר זה ולא שיחזור בלבד. כי הזוהר אומר שלא בלבד מצוות הפולחניות העוסקים בעבודת המקדש הם עבודת ה'. אלא אין לך כל מצוה ומצוה שאינה דרך נעלמת לגעת באלוהות עצמה, בדרך ייחודי המידות הנלמדת בספר הזוהר. ואין לך נפש מישראל שאינה חלק מאותו היחוד.

יח.

אל יהא חידוש זה קל בעיניך. שכן אין מדובר בהצהרה בעלמא לאמר

אבל הם אינם עבודת אלהים. ונמצא רוב התלמוד וההלכה איננה עוסקת בעבודת אלהים כלל. ולפיכך יש למעט בעסק התלמוד ולא לעסוק בשאלות רחוקות שבהלכות גיטין אלא בעבודת אלהים. ועוד אמרו שאין ראוי לדוש ולהאריך יותר מדאי בעסקי המצוות המעשיות שגם הם אינם אלא תורה ומצוות כדרך לרבים אבל אינם עיקר עבודת אלהים שהוא בהכוונת סתר הלב ועבודה הנוגעת אליו ממש.

מז.

ועוד אמרו לפי שעבודה זו מסורה ליחידי סגולה היודעים דרכיה יש לאותם יחידים להתבדל מן החברה הכללית ולהתבודד במקום שימצאו ולא יתערבו עמהם אלא כפי המוכרח. שכן רוב בני אדם לא יוכלו לעולם להיות כהנים לעמוד לפני הויה לשרתו. והכהן הגדול מאחיו עליו לעמוד על ייחודו ולדעת את דרכיו הנבדלים מדרכי שאר העם ההולכים בחושך.

מזו.

נמצא שלשת העניינים הללו קשורים זה בזה: הבחנת עבודת אלהים משאר התורה והמצוות שאינם עבודת אלהים. הבחנת הידיעה והלימוד הנצרכת לעבודת אלהים משאר

ב.

אם כן אין לך כותרת מתאימה לכלל עבודת הזוהר יותר מאשר מצוות המקדש, ויותר מכך בחירת הכהן לעבוד את עבודת המקדש. שכן לא הצהרה בלבד שהכל עבודת מקדש אנחנו מבקשים כי אם אכן הידיעה והעמידה על סוד ענייניו שהוא ענין הכהן. עבודת המועדים מיוחדת בכך שכן בוודאי מכל המצוות המוטלות על הכלל הם הקרובים ביותר אל עבודת המקדש שכן נצטוינו בהם לעלות וליראות ולהשתחוות ולעשות חובותינו בבית בחירתך. וכך מצינו בזוהר שמעמיד הרבה סתרי עבודה על סדר עבודת המקדש, ועל הדלקת שבעה קני המנורה שהם שבעת הימים שבעת המועדים.

השכינה נפעלת ממש באתערותא דלתא

כא.

בשורש טעם בשורה זו, כיצד מצליח הזוהר לאחוז את החבל הזה משני ראשיו. הן לפרש את כל המצוות כנוגעות אל האלוהות עצמם, והן שלא לוותר על אחד מהם כנוגע אל העולמות הנמוכים ממנו. נמצא סוד המשנה את אופי היחס לאותה

כל המצוות עבודת השם הם. כאשר מורגל על שפת בני אדם בדורות אלה. כי אילו נאמר כך היינו מוותרים על עיקר החידוש שלמדנו מכל חכמי הפנימיות שאין הטיפול במצוות גיטין כמות שהיא דרך לגעת באלוהות, ואין להכחיש את המוחש ואת המורגש ואת המושכל ולהצהיר שהוא כך כאילו די בזה. אבל באמת ללמוד אנחנו צריכים. כי יש דרכים נסתרות של לימוד עמוק, שהם באמת בוודאי עניינם של הכהנים דורשי ה' בלבד, כלומר דורשים מידה כזו של העמקה והתחנכות והתלמדות, שעל ידי הלימוד הזה נגלה שהמצוות כולם עבודת ה' הם.

יט.

ולעולם שביאור דבר זה עד סוף כל המצוות קשה היא ואולי לא הגיע אפילו הזוהר ומפרשיו לפרש איתו את כל המצוות [והזוהר בסידוריו על סדר המצוות לא הגיע לעולם לכל תרי"ג מצות בחלקים הנמצאים בידינו]. אבל הם פתחו לנו פתח נרחב לפחות באותם המצוות הרגילות אצלנו, היומיומיות, אלה שאכן מסדרים את סדר יומו של היהודי, מצוות הימים השבתות והמועדים, שאינם מצוות בעלמא אלא הם דרכי עבודה, כעבודת הכהנים והמקדש.

שהכהן מביא אינו אלא תשוקת ומעשי בני ישראל ממש, ולא שהוא משתמש בהם אלא שהוא מכשיר ומביא אותם. וכן הדבר ביחס לכלל מעשי המצוות ושאר חפצי העולם המובאים להתקרב לה' על ידי כוונת עבודה זו.

בג.

נמצא גם העבודה הפשוטה שהיא לכאורה עבודה מרחוק, איננה אלא עבודה של קירבה. ואתה הקרב אליך. הכל קירבה הוא. ולא שהיודע את הסוד הוא בלבד הקרוב ושכניו אינם אלא מאפשרים לו להתקרב. אלא היודע את הסוד הוא היודע שגם הם חלקים מן מעשה הקירבה ובידיעתו הוא מקרב אותם ממש. אכן כאשר הסוד נעלם ואין מי שיודע אותו אין בעולם דעת שיכולה לראות את הכל כחלק מן ההתקרבות ולפיכך העולם נחשך ואין השכינה מאירה כראוי ונשאר העולם חסר.

הנבחר הוא תרומה המכשיר את הכל

כד.

'מתוך בני ישראל'. את המילה הזו ניתן לקרוא כמילה של הבדלה. ויבדל אהרן להקדישו. כאילו מתוך

עבודה של נגיעה אלוהית עצמו. כי אצל חכמי חובת הלבבות הראשונים סוף סוף גם כאשר הנשמה או השכל נוגעת באלוהות הרי האלוהות איננו משתתף פעיל בזה ממש. אלא כל הקירובים והריחוקים הן מצד השכל עצמו או הנשמה עצמה. ונמצא לא באמת מתקרבת השכינה לאדם על ידי עבודת המקדש אלא עבודת המקדש מכשרת את האדם להשיג את אור השכינה. ולפיכך כל מצוה ועבודה שאינו התבררות האדם ממש לקבל את האור כיצד יגע באלוהות. וכל אדם שאיננו יודע את הדרכים לכך מה עניינו. אינו יכול להיות אלא כמין הכשר מצוה והכנה שהדעת ידע.

כה.

אבל הזוהר אומר שהקירבה האמיתית היא נפעלת על ידי התחתון ממש. כשם שאהבת החתן נפעלת ממש על ידי תשוקת הכלה אליו. כשם ששפע הרב נפעלת ממש על ידי בקשת התלמידים ורצונם לקבל ממנו. כך שפע אור השכינה מתפשטת ממש על ידי בקשת לב ישראל העובדים ומבקשים אותה. ולפיכך אין התחתון דבר שיש לפסול אותו ולהתעלות עליו אלא הוא הדבר שגורם לעליון להופיע. וגם אם אמנם בוודאי נצרכת כוונת התחתונים להכוונה נכונה על ידי הכהן היודע את דרכי העלאת העבודה. מכל מקום מה

הוא הנבחר 'מתוך' התבואה כולה לשמש חלק הקודש שבו. ועל ידי זה הוא פוטר את כל התבואה ומכשיר אותו. הוא אינו דבר נבדל כאילו היה נבדל מתוך הפסולת אלא הוא המורם מתוך כל התבואה. כך הבדלת ישראל להיות ממלכת כהנים איננו השלכת כל האומות אלא הוא הנובע מתוכם.

כו.

מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם. הם תרומת הזמן כאשר התרומה הוא תרומת הכרי וישראל הם תרומת האומות. התרומה וקרבנות הקודש ממש הם תרומת העולם ותרומת המצוות. כך הם אינם נפרדים מן הכל ואינם מתנהגים איתם בריחוק אלא הם הרואים את הכל בקירוב. בני ישראל קיימין לתתא, לאפתחא ארחין, ולאנהרא שבילין, ולאדלקא בוצינן, ולקרבא כלא מתתא לעילא, למהוי כלא חד.

הוא מחיצה. יש בני ישראל ומתוכם הופרד אהרן להיות כהן. אבל אפשר לקרוא אותו קריאה אחרת. לא מתוך כמו המוציא אוכל מתוך פסולת. אלא מתוך כמו תוציא את הדיברו מתוכך. או מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך. כמו מקרב אחיך תשים עליך מלך. כלומר הכהן הוא הענף הנובע מתוך השורש של בני ישראל. הוא היוצא מהם. לפי הקריאה הראשונה אילו לא היו בני ישראל לא היה הכהן חסר כלום. ואילו לפי הקריאה השניה העדיפה עליה אין הכהן אפשרי אלא כאשר יש בני ישראל ומהם הוא הכהן. ואילו לא יתקיימו בני ישראל לא יהיה גם כהן. וכך הוא הסדר כהנים בעבודתם ולווים בדוכנם וישראל במעמדם. כשם שאין הראש נבדל מן הגוף אלא הוא חלק ממנו.

כז.

'קודש' ישראל להויה ראשית תבואתו. נמשלו לישראל לתרומה. התרומה

לצפיה ושמיעה בשיעור הזה

<https://yitzchoklowy.com/2021/07/243-rh811/>

לשמיעת השיעור בקול הלשון: 718-521-5231

311323511